

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ షడధికశతతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షడధికశతతమః సర్గః ॥

శ్రీరామం ప్రతి భూయో భరతస్యాయోధ్యాగమనాయ రాజ్యగ్రహణాయ చ
ప్రార్థనా

ఏవముక్త్యా తు విరతే రామే వచనమర్థవత్ |
తతో మందాకినీతీరే రామం ప్రకృతివత్సలం || 2.106.1 ||

ఉవాచ భరతశ్చిత్రం ధార్మికో ధార్మికం వచః |
కో హి స్యాదీదృశో లోకే యాదృశస్త్వమరిందమ || 2.106.2 ||

న త్వాం ప్రవ్యథయేద్ దుఃఖం ప్రీతిర్వా న ప్రహర్షయేత్ |
సమ్మతశ్చాపి వృద్ధానాం తాంశ్చ పృచ్ఛసి సంశయాన్ || 2.106.3 ||

యథా మృతస్తథా జీవన్ యథాసతి తథా సతి |
యస్యైష బుద్ధిలాభః స్యాత్ పరితప్యేత కేన సః || 2.106.4 ||

పరావరజ్ఞో యశ్చ స్యాద్ యథా త్వం మనుజాధిప |
స ఏవ వ్యసనం ప్రాప్య న విషీదితుమర్హతి || 2.106.5 ||

అమరోపమసత్త్వస్త్వం మహాత్మా సత్యసంగరః |
సర్వజ్ఞః సర్వదర్శి చ బుద్ధిమాంశ్చాసి రాఘవ || 2.106.6 ||

న త్వామేవంగుణైర్ముక్తం ప్రభవాభవకోవిదం |
అవిషహ్యతమం దుఃఖమాసాదయితుమర్హతి || 2.106.7 ||

ప్రోషితే మయి యత్ పాపం మాత్రా మత్కారణాత్ కృతం |
క్షుద్రయా తదనిష్ఠం మే ప్రసీదతు భవాన్ మమ || 2.106.8 ||

ధర్మబంధేన బద్ధోఽస్మి తేనేమాం నేహ మాతరం |
హస్మి తీవ్రేణ దండేన దండార్థాం పాపకారిణీం || 2.106.9 ||

కథం దశరథాజ్ఞాతః శుభాభిజనకర్మణః |
జానన్ ధర్మమధర్మం చ కుర్యాం కర్మ జగుస్పితం || 2.106.10 ||

గురుః క్రియావాన్ వృద్ధశ్చ రాజా ప్రేతః పితేతి చ |
తాతం న పరిగర్హేఽహం దైవతం చేతి సంసది || 2.106.11 ||

కో హి ధర్మార్థయోర్హీనమీదృశం కర్మ కిల్బిషం |
స్త్రీయః ప్రియచిక్రీడుః సన్ కుర్యాద్ ధర్మజ్ఞ ధర్మవిత్ || 2.106.12 ||

అంతకాలే హి భూతాని ముహ్యంతీతి పురా శ్రుతిః |
రాజైవం కుర్వతా లోకే ప్రత్యక్షా సా శ్రుతిః కృతా || 2.106.13 ||

సాధ్వర్థమభిసంధాయ క్రోధాన్మోహాచ్చ సాహసాత్ |
తాతస్య యదతిక్రాంతం ప్రత్యాహరతు తద్ భవాన్ || 2.106.14 ||

పితుర్హి సమతిక్రాంతం పుత్రో యః సాధు మన్యతే |
తదపత్యం మతం లోకే విపరీతమతోఽన్యథా || 2.106.15 ||

తదపత్యం భవానస్తు మా భవాన్ దుష్కృతం పితుః |
అతి యత్ తత్ కృతం కర్మ లోకే ధీరవిగర్హితం || 2.106.16 ||

కైకేయాం మాం చ తాతం చ సుహృదో బాంధవాంశ్చ నః |
పౌరజానపదాన్ సర్వాంస్త్రాతుం సర్వమిదం భవాన్ || 2.106.17 ||

క్వ చారణ్యం క్వ చ క్షాత్రం క్వ జటాః క్వ చ పాలనం |
ఈదృశం వ్యాహతం కర్మ న భవాన్ కర్తుమర్హతి || 2.106.18 ||

ఏష హి ప్రథమో ధర్మః క్షత్రియస్యాభిషేచనం |
యేన శక్యం మహాప్రాజ్ఞ ప్రజానాం పరిపాలనం || 2.106.19 ||

కశ్చ ప్రత్యక్షముత్స్పృజ్య సంశయస్థమలక్షణం |
ఆయతిస్థం చరేద్ ధర్మం క్షత్రబంధురనిశ్చితం || 2.106.20 ||

అథ క్లేశజమేవ త్వం ధర్మం చరితుమిచ్ఛసి |
ధర్మేణ చతురో వర్ణాన్ పాలయన్ క్లేశమాప్నుహి || 2.106.21 ||

చతుర్ణామాశ్రమాణాం హి గార్హస్థ్యం శ్రేష్ఠముత్తమం |
ఆపలర్థర్మజ్ఞ ధర్మజ్ఞాస్తం కథం త్యక్తుమిచ్ఛసి || 2.106.22 ||

శ్రుతేన బాలః స్థానేన జన్మనా భవతో హ్యహం |
స కథం పాలయిష్యామి భూమిం భవతి తిష్ఠతి || 2.106.23 ||

హీనబుద్ధిగుణో బాలో హీనస్థానేన చాప్యహం |
భవతా చ వినాభూతో న వర్తయితుముత్సహే || 2.106.24 ||

ఇదం నిఖిలమప్యగ్ర్యం రాజ్యం పితృమకంటకం |
అనుశాధి స్వధర్మేణ ధర్మజ్ఞ సహ బాంధవైః || 2.106.25 ||

ఇహైవ త్వాభిషించంతు సర్వాః ప్రకృతయః సహ |
ఋత్విజః సవసిష్ఠాశ్చ మంత్రవిన్మంత్రకోవిదాః || 2.106.26 ||

అభిషిక్తస్త్వమస్మాభిరయోధ్యాం పాలనే వ్రజ |
విజిత్య తరసా లోకాన్ మరుద్భిరివ వాసవః || 2.106.27 ||

ఋణాని త్రీణ్యపాకుర్వన్ దుర్వృదః సాధు నిర్దహన్ |
సుహృదస్తర్పయన్ కామైస్త్వమేవత్రానుశాధి మాం || 2.106.28 ||

అద్యార్య ముదితాః సంతు సుహృదస్తేఽభిషేచనే |
అద్య భీతాః పలాయంతు దుష్పదాస్తే దిశో దశ || 2.106.29 ||

ఆక్రోశం మమ మాతుశ్చ ప్రమృజ్య పురుషర్షభ |
అద్య తత్రభవంతం చ పితరం రక్ష కిల్బిషాత్ || 2.106.30 ||

శిరసా త్వాభియాచేఽహం కురుష్వ కరుణాం మయి |
బాంధవేషు చ సర్వేషు భూతేష్వివ మహేశ్వరః || 2.106.31 ||

అథవా పృష్టతః కృత్వా వనమేవ భవానితః |
గమిష్యతి గమిష్యామి భవతా సార్థమప్యహం || 2.106.32 ||

తథాభిరామో భరతేన తామృతా
ప్రసాద్యమానః శిరసా మహీపతిః |
న చైవ చక్రే గమనాయ సత్త్వవాన్
మతిం పితుస్తద్ వచనే ప్రతిష్ఠితః || 2.106.33 ||

తదద్భుతం స్థైర్యమవేక్ష్య రాఘవే
సమం జనో హర్షమవాప దుఃఖితః |
న యాత్యయోధ్యామితి దుఃఖితోఽభవత్
స్థిరప్రతిజ్ఞత్వమవేక్ష్య హర్షితః || 2.106.34 ||

తమృత్విజో నైగమయూథవల్లభా -
స్తథా విసంజ్ఞాశ్రుకలాశ్చ మాతరః |
తథా బ్రువాణం భరతం ప్రతుష్టువుః
ప్రణమ్య రామం చ యయాచిరే సహ || 2.106.35 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే షడధికశతతమః సర్గః ||